

Krambodgutten med gammelostlasten.

Der var en gang en krambodgut; han var saa godt likt af alle der han var, at de syntes han var for god til at staa bag disken med alen og bismær. De vilde hjælpe ham til en ladning til at fare udenlands med, og saa lod de ham vælge selv hvad han vilde reise med. Han valgte gammelost, og fór til Tyrkiet med den. Der solgte han den godt; men da han skulde paa hjemveien, traf han to som havde dræbt en mand, og det var ikke nok at de havde dræbt ham i levende live, men de fór ilde med liget, efter at han var død. Han kunde ikke taale at se paa at de bar sig saa stygt; saa kjøbte han liget af dem og jord til for pengene sine, og begrov det.

Langt om længe kom han lykkelig hjem, og det var baade vel og ilde; nogle af dem som havde hjulpet til og rustet ham ud, syntes han havde gjort en god gjerning, men andre var misfornøiet over at han skulde kaste bort pengene sine saaledes. Men saa vilde de prøve om han ikke kunde gjøre det bedre en anden gang, og lod ham saa vælge en last til. Han tog samme lasten og reiste samme veien, og fik den endda bedre betalt. Men da han kom paa hjemveien, traf han to som havde røvet en kongsdatter. De havde sat sæle paa hende og holdt paa at kjøre med hende; de havde klædt hende af til beltestedet, og gik en paa hver side

og pisket paa. Gutten ynkedes over dette, for det var en deilig jomfru. Saa spurte han om de vilde sælge hende. Ja, vilde han veie hende op med sølvpenger, skulde han faa hende, og der blev ikke lang pruting; han betalte det de forlangte.

Langt om længe kom han lykkelig hjem igjen. Men de som havde rustet ham ud, blev saa ude af sig over handelen hans, at de landlyste ham. Saa maatte han reise over til England. Der holdt han sig i fire aar med kjæresten sin. De leved af det at hun var saadan mester til at slaa kniplinger, som han solgte for to mark om dagen.

En dag traf han to som var uvenner, og den ene vilde piske den anden op, fordi han var skyldig ham halvanden mark. Dette syntes gutten var ulikt, og betalte for ham.

En anden dag traf han to reisende, som gav sig i tale med ham og spurte om han havde noget at sælge. Han havde ikke andet end kniplinger, sa han. Ja, de vilde kjøbe for tre mark, og spurte hvor han bodde, og satte en dag de skulde komme; paa den dagen kom de ogsaa. Da de kom, var den ene bror til kongsdatteren, og den andre en som hun var trolovet med, en keisersøn. De fik kniplingerne som de havde tinget paa, og saa vilde de have hende med sig hjem. Men hun vilde ikke være med, med mindre de vilde tage ham med og forsørge ham; for han som havde frelst hende, vilde hun ikke forlade, saa længe hun havde liv. De maatte gaa ind paa dette, vilde de have hende med.

Da de skulde ombord, gik broren og søsteren først i baaden; men da keisersønnen skulde udi, skjøv han fra land og slængte sig oppi, saa gutten blev staaende igjen. Skibet laa seilfærdigt, og seilte saa snart de kom ombord. Men saa kom han som han havde betalt halvanden mark for, med baad, og reiste ombord med ham. Da blev kongsdatteren saa glad at hun tog en guldring af fingeren sin og gav ham, og saa skulde han ned i værelset der hun laa.

De seilte i mange dage; saa kom de til en vild ø. Der vilde de op og se efter vildt, og saa stelte de det slig, at broren og den norske som havde frelst kongsdatterens liv, de skulde gaa paa hver sin lei af øen, og keisersønnen i midten; og da gutten var ringet, saa de ikke saa ham og han ikke dem, reiste de ombord, og saa blev han gaaende igjen alene. Da vidste han ingen anden raad, end at der maatte han være; og der blev han i syv aar. Sin føde fik han af et frugtbart træ som han fandt, og da de syv aar var omme, kom der en gammel mand og sa til ham, at »idag skal din kjæreste staa brud,» sa han; »de har ikke faat et ord af hende paa de syv aarene, siden hun skiltes fra dig; men endda vil keisersønnen gifte sig med hende, fordi han skjønner hun er vettug, og fordi hun er saa rig.» Og saa spør manden om han ikke havde lyst at komme til bryllups. Det var vel noget en kunde vide, mente gutten; men han fik vel lykke til helst at være der han var kommet. Men om en liden stund stod han i gaarden der brylluppet var. Nu vilde han vide, hvad slags mand det var som havde ført ham did. »Han var ikke noget menneske,» sa han, »men en aand; det var ham som han havde kjøbt og begravet i Tyrkiet.» Saa forærte han ham et glas og en flaske med drikkevarer paa, og sa det at han skulde sende en ind med bud til kjøgemesteren, at han skulde komme ud til ham. »Først skal du slaa i et glas og drikke selv,» sa han; »saa skal du slaa i et og skjænke kjøgemesteren, og saa skal du slaa i det tredje og sende ind til bruden; men først skal du tage ringen af fingeren din og lægge i det glasset du sender hende.»

Da kjøgemesteren kom ind med skjænken, sa alle hun maatte ikke drikke. Men kjøgemesteren sa: »Først drak han, og saa drak jeg, saa maa vel hun trygt kunne drikke.» Da hun havde drukket ud, kjendte hun ringen som laa paa bunden af glasset, og vilde ud, og da hun kom ud, kjendte hun

Da vidste han ingen anden raad end at der maatte han være; og
der blev han i syv aar.

ham igjen, og tog ham om halsen og kyssed ham, endda saa skjegget han var; for du kan vide, han havde hverken havt kost eller kniv paa skjegget sit i syv aar.

Men saa kom kongen efter, og vilde vide hvad det var for slags kjærlighed som var mellem dem. De blev hentet ind i et værelse, og fortalte hvorledes det var gaat til fra først til sidst. Saa befalte kongen at hente barberer, som skulde skrape børsterne af ham og fli ham, og skrædder med ny stasklædning, og saa reiste kongen ind i bryllupsstuen og spurte brudgommen, denne keisersønnen, hvad dom han vilde fælde over én som havde stjålet liv og ære fra et menneske. Han svarte, at slig en skarv først skulde hænges i galgen, og siden skulde kroppen brændes. Han blev taget paa samme maaden, som han havde fældt dommen over sig selv, og krambodgutten blev gift med kongsdatteren og leved baade længe og lykkelig.

Saa var jeg ikke længer med, og jeg ved ikke hvorledes det gik; men det ved jeg, at den som sidst fortalte dette eventyret, lever den dag idag, og det var Ole Olsen Hilli i Røldal.

